

Tájékoztató a csaláskezelés és csalásmegelőzés vonatkozásában

A tájékoztató célja, hogy bemutassa az európai uniós projektek végrehajtása során előforduló tipikus kockázati pontokat, hogy a pályázatok egyes életszakaszaiban melyek azok a körülmények, amelyek jelentkezéskor magukban hordozzák szabálytalanság, esetlegesen bűncselekmény gyanújának kockázatát.

Alkalmazandó jogszabályok:

- Egyezmény az Európai Unióról szóló szerződés K.3. cikke alapján, az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek védelméről (Egyezmény)
- a Bizottság 1828/2006/EK Rendelete (2006. december 8.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról szóló 1083/2006/EK tanácsi rendelet, valamint az Európai Regionális Fejlesztési Alapról szóló 1080/2006/EK európai parlamenti és a tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó szabályok meghatározásáról (Rendelet)
- az európai parlament és a tanács 1303/2013/EU Rendelete (2013. december 17.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra, a Kohéziós Alapra, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről
- a 2007-2013 programozási időszakban az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 4/2011. (I. 28.) Korm. rendelet
- az egységes működési kézikönyvről szóló 547/2013. (XII.30.) Korm. rendelet
- a 2014-2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának a rendjéről szóló 272/2014. (XI.5.) Korm. rendelet
- a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.)
- a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.)

Fogalom meghatározások:

Bűncselekmény: Btk. 4. § (1) – (2) bekezdése értelmében bűncselekmény az a szándékosan vagy - ha e törvény a gondatlan elkövetést is büntetni rendeli - gondatlanságból elkövetett cselekmény, amely veszélyes a társadalomra, és amelyre e törvény büntetés kiszabását rendeli. Társadalomra veszélyes cselekmény az a tevékenység vagy mulasztás, amely mások személyét vagy jogait, illetve Magyarország [Alaptörvény](#) szerinti társadalmi, gazdasági, állami rendjét sérti vagy veszélyezteti.

Európai Közösségek pénzügyi érdekeit sértő csalás: az Egyezmény értelmében a következőkre vonatkozó minden szándékos cselekmény vagy mulasztás:

- olyan hamis, helytelen vagy hiányos nyilatkozatok vagy dokumentumok felhasználása vagy előterjesztése, amelyek következménye az Európai Közösségek általános költségvetéséből vagy az Európai Közösségek kezelésében levő, illetve az Európai Közösségek nevében kezelt költségvetésekből biztosított pénzeszközök jogtalan megszerzése vagy visszatartása, ezek forrásainak jogtalan csökkentése;
- információ elhallgatása és ezzel egy konkrét kötelezettség megszegése, az előbbiekkal megegyező következményekkel,
- a jogszerűen szerzett haszon jogellenes felhasználása, az előbbiekkal megegyező következményekkel.

Csalás gyanúja: a Rendelet 27. cikk c) pontja alapján olyan szabálytalanság, amely alapján nemzeti szinten közigazgatási vagy bírósági eljárás kezdeményezhető annak érdekében, hogy meghatározzák a szándékos magatartás, különösen az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek védelméről szóló, az Európai Unióról szóló szerződés K.3 melléklete alapján létrejött egyezmény 1. cikke (1) bekezdésének a) pontja szerinti csalás fennállását.

Csalás: a 272/2014. kormányrendelet 3. § (1) bekezdés 3. pontja alapján az Európai Unióról szóló Szerződés K.3. cikke alapján létrejött, az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek védelméről szóló Egyezmény és az azt kiegészítő jegyzőkönyvek, valamint az Európai Unióról szóló Szerződés 35. Cikkének (2) bekezdése alapján megtett nyilatkozat kihirdetéséről szóló 2009. évi CLIX. törvénnyel kihirdetett, az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek védelméről szóló egyezmény 1. cikk (1) bekezdése szerinti fogalom, valamint a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 396. §-a szerinti költségvetési csalás.

Költségvetési csalás (Btk. 396. §): elköveti, aki költségvetésbe történő befizetési kötelezettség vagy költségvetésből származó pénzeszközök vonatkozásában mást tévedésbe ejt, tévedésben tart, valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz, vagy a valós tény elhallgatja; költségvetésbe történő befizetési kötelezettséggel kapcsolatos kedvezményt jogtalanul vesz igénybe, vagy költségvetésből származó pénzeszközöket a jóváhagyott céltól eltérően használ fel; költségvetésből származó pénzeszközökkel kapcsolatban előírt elszámolási, számadási, vagy az előírt tájékoztatási kötelezettségének nem vagy hiányosan tesz eleget, valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz, vagy valótlan tartalmú, hamis vagy hamisított okiratot használ fel.

Csődbűncselekmény: (Btk. 404. §): elköveti, aki a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló törvény hatálya alá tartozó gazdálkodó szervezet fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzete esetén a vagyon vagy annak egy része elrejtésével, eltitkolásával, megrongálásával, megsemmisítésével, használhatatlanná tételével, színlelt ügylet kötésével vagy kétes követelés elismerésével, vagy az ésszerű gazdálkodás követelményeivel ellentétes más módon a gazdálkodó szervezet vagyonát ténylegesen vagy színleg csökkenti, és ezzel a hitelező vagy a hitelezők kielégítését részben vagy egészben megghiúsítja.

Közokirat-hamisítás: (Btk. 342. §): elköveti, aki hamis közokiratot készít, vagy közokirat tartalmát meghamisítja; hamis, hamisított vagy más nevére szóló valódi közokiratot felhasznál; közreműködik abban, hogy jog vagy kötelezettség létezésére, megváltozására vagy megszűnésére vonatkozó valótlán adatot, tény vagy nyilatkozatot foglaljanak közokiratba.

Hamis magánokirat felhasználása: (Btk. 345. §): elköveti, aki jog vagy kötelezettség létezésének, megváltozásának vagy megszűnésének bizonyítására hamis, hamisított vagy valótlán tartalmú magánokiratot felhasznál.

Gazdasági adatszolgáltatási kötelezettség elmulasztása: (Btk. 409. §): elköveti a gazdálkodó szervezet vezető állású személye, aki közreműködik abban, hogy a gazdálkodó szervezet a székhelyén, telephelyén vagy fióktelepén ne legyen fellelhető; közhitelű nyilvántartásba olyan személy kerüljön a gazdálkodó szervezet képviselőjére jogosult személyként bejegyzésre, akinek lakóhelye vagy tartózkodási helye ismeretlen, illetve ismeretlennek minősül vagy közhitelű nyilvántartásba a gazdálkodó szervezet tulajdonosaként olyan személy vagy gazdálkodó szervezet kerüljön bejegyzésre, akinek a lakóhelye vagy tartózkodási helye ismeretlen vagy ismeretlennek minősül illetve amely a székhelyén, telephelyén vagy fióktelepén nem lelhető fel, vagy aki, illetve amely nem a tényleges tulajdonos; aki közhitelű nyilvántartásba bejegyzendő, gazdasági tevékenységhez kapcsolódó adat, jog vagy tény bejelentését, illetve ilyen adat, jog vagy tény változásának bejelentését elmulasztja.

Pénzmosás: (Btk. 399. §): elköveti, aki más által elkövetett büntetendő cselekményből származó dolgot átalakítja, átruházza, vagy a dologgal összefüggésben bármilyen pénzügyi tevékenységet végez, vagy pénzügyi szolgáltatást vesz igénybe abból a célból, hogy az ilyen dolog eredetét eltitkolja, elleplezze, vagy a más által elkövetett büntetendő cselekmény elkövetőjével szemben folytatott büntetőeljárást megghiúsítsa; dolog eredetét, az ilyen dolgon fennálló jogot vagy az e jogban bekövetkezett változásokat, az ilyen dolog helyének változását vagy azt a helyet, ahol az ilyen dolog található, eltitkolja, vagy elleplezi; aki a más által elkövetett büntetendő cselekményből származó dolgot magának vagy harmadik személynek megszerzi; megőrzi, kezeli, használja vagy felhasználja, azon vagy az ellenértékén más anyagi javakat szerez, ha a dolog eredetét az elkövetés időpontjában ismerte; aki büntetendő cselekményének elkövetéséből származó dolgot ezen eredetének leplezése, titkolása céljából gazdasági tevékenység gyakorlása során felhasználja; a dologgal összefüggésben bármilyen pénzügyi tevékenységet végez, vagy pénzügyi szolgáltatást vesz igénybe.

A teljesség igénye nélkül bemutatott kockázatok egy része olyan cselekmény, mely akár már önmagában bűncselekményt is megvalósít, más részük olyan helyzet, mely automatikusan szabálytalansági eljárás megindításához vezet, végül előfordulnak olyan körülmények, melyek részletesebb ellenőrzést tehetnek indokolttá.

valótlán tartalmú nyilatkozat tétele

bármely projekt-szakaszban előfordulhat, jellemző formái: valamely lényeges tényről valótlán tartalmú nyilatkozat, adatszolgáltatás a pályázati anyagban a pályázat eredményes elbírálása érdekében, valótlán adatszolgáltatást tartalmazó kifizetési kérelem, készre jelentés tényleges készültség hiányában, valótlán tartalmú előrehaladási,- zárójelentés vagy fenntartási jelentés.

Példa: a Kedvezményezett projektjével kapcsolatban utólag, a fenntartási időszakban tartott helyszíni ellenőrzéseken tapasztaltak alapján merült fel gyanú arra nézve, hogy a Kedvezményezettnek soha nem állt szándékában a projekt céljának megfelelő inkubátorház kialakítása, a támogatót eleve tévedésbe ejtette, mivel az elkészült csarnok és egyéb épület arra funkcióját tekintve nem igazán volt alkalmas.

Valótlan tartalmú/hamis okirat becsatolása

bármely projekt-szakaszban előfordulhat, ilyenek lehetnek: valótlan tartalmú beszállítói vagy felvásárlói szándéknyilatkozat, bérleti szerződés, használatbavételi vagy üzembe helyezési jegyzőkönyv, kivitelezési számla.

Példa: a Kedvezményezett szerződésmódosítási igényével összefüggő dokumentum-ellenőrzés során a KSz észlelte, hogy a Kedvezményezett által benyújtott, kiindulási állapotot rögzítő energetikai tanúsítvány és a 2. sz. energetikai melléklet adatai eltérnek egymástól. A kérdés tisztázása érdekében a KSz felvette a kapcsolatot a tanúsítvány készítőjével, akitől megtudta, hogy a kérdéses szakértő készített ugyan valamikor egy energetikai tanúsítványt a Kedvezményezett részére, de nem a szóban forgót, nevének és jogosultságának felhasználása a kérdéses okiratokkal kapcsolatban tudomása és beleegyezése nélkül történt. A Kedvezményezett a két projekt keretében fejleszteni kívánt telephely-ingatlan vonatkozásában összesen 4 db energetikai tanúsítványt nyújtott be a pályázat mellékleteként, melyek mindegyike jogosulatlanul az említett mérnököt tünteti fel tanúsítóként, ekként hamisan kiállítottak, hamisnak tekintendők.

Példa: a Kedvezményezettnél végzett záró helyszíni ellenőrzés során megállapítást nyert, hogy a beszerzett eszközök jó része a szokásos piaci árat jóval meghaladóan került elszámolásra, illetőleg új eszközök helyett használtakat, sérülteket, kinaikat szereztek be. Valamennyi ilyen eszközről a kifizetési kérelmek mellékleteként benyújtott számla, elszámolás stb. valótlan tartalmúnak tekinthető.

Megvalósítási helyszínnel kapcsolatos anomáliák

bármely projektszakaszban felmerülhetnek, és általában arra utalnak, hogy a pályázónak ténylegesen nem szándéka a projekt megvalósítása vagy fenntartása. Erre utalhat romos épület, gazdasági tevékenység végzésére alkalmatlan logisztikájú, megközelíthetetlen külterületi ingatlan.

Példa: a pályázatok közös jellemzője, hogy már a pályázatban megjelölt megvalósítási helyszínek is alkalmatlanok voltak a pályázat célja szerinti ipari tevékenység megvalósítására. Többségükben „sima” kertes házak, egy kirívó esetben panellakás volt az eredeti megvalósítási helyszín. Valamennyi ingatlan egyértelműen alkalmatlan volt arra, hogy abban ipari berendezéseket helyezzenek el és az azok működtetéséhez szükséges alapanyagot, valamint végterméket tárolják. A helyszíni ellenőrzésekről szóló értesítések kézhezvételét követően majdnem mindig tapasztalható volt, hogy e körben szerződésmódosítást kezdeményezett az érintett kedvezményezett, egyidejűleg új megvalósítási helyszínt jelölt meg

Cégjogi eljárások indítása

bármely projekt-szakaszban kockázatot jelentenek, különösen azok, amelyek a jogutód nélküli megszűnés veszélyét vetítik előre, úgy, mint felszámolási-, csőd-, végelszámolási eljárás vagy kényszertörlési eljárás indulása, adószám törlése vagy felfüggesztése.

Példa: a Kedvezményezettnek fenntartási időszakban jelentős cégjogi változás történtek: ügyvezető, tulajdonosváltás, valamint és székhelyváltás. Ezen változásokat követően a Kedvezményezett egyetlen éves beszámolót sem töltött fel, adószámát törölték és vele szemben kénysztörölés elrendelésére került sor. A kénysztörölés nem alakult felszámolási eljárássá, azaz a társaság ekkor már vagyontalan volt, a projekt keretében beszerzett eszközöket vélhetően kimentették.

Tulajdonos és/vagy vezető tisztségviselő személyével összefüggő gyanúk

elsősorban az pályázat elbírálásának szakaszában merülhetnek fel, például: tulajdonos vagy ügyvezető személye közvetlenül a pályázat benyújtása előtt változik, az illető több, szabálytalansági eljárás indításával terhelt pályázatban is érintett, az adott személy több felszámolási vagy kénysztörölési eljárás hatálya alatt álló cégben is érintett, a támogatott tevékenységi kört a társaság újonnan, a pályázat benyújtása előtt veszi fel.

Példa: a Kedvezményezettnek fenntartási időszakban jelentős cégjogi változás történtek: ügyvezető, tulajdonosváltás, valamint és székhelyváltás. Ezen változásokat követően a Kedvezményezett egyetlen éves beszámolót sem töltött fel, adószámát törölték és vele szemben kénysztörölés elrendelésére került sor. A kénysztörölés nem alakult felszámolási eljárássá, azaz a társaság ekkor már vagyontalan volt, a projekt keretében beszerzett eszközöket vélhetően kimentették.

Pályázati dokumentáció alapján felmerülő gyanúk

az elbírálási szakaszban jelentkezhetnek. Az egyes ajánlatok esetében első ránézésre fennáll a gyanú, hogy fiktív. Az ajánlattevők az adott tevékenységet piaci körülmények között, normál működés mellett nem is végzik, nem rendelkeznek hozzá munkaerővel, eszközzel; a technikai leírások, műszaki dokumentációk túl szűkszavúak; a kedvezményezett külföldi beszerzési igényt jelez, melynek indokoltsága nem egyértelmű, dokumentumokkal nem alátámasztott.

Példa: a motor eszközbeszerzésre olyan társaság is ajánlatot tett, amely ilyen tevékenységi körrel nem is foglalkozott. Ugyanez a társaság aztán nyertes ajánlatot tett építési, kivitelezési munkára, a motorpálya kialakítására.

Példa: a kedvezményezettek ugyanazon érdeklési körbe tartozó külföldi beszállítóktól rendeltek meg különböző fantázianeveken futó eszközöket. Ezen eszközök a pályázó állítása szerint minden esetben egyediek és innovatívak voltak, Magyarországon be se lehetett szerezni azokat. A kérdéses eszközök gyártására ugyanakkor a beszállító külföldi cégek nem rendelkeztek gyártói kapacitással, humán erőforrással, azokat vagy alvállalkozóval gyártatták vagy készen szerezték be (pl. Kínából, offshore-cégeken keresztül). A gépkönyvek minden esetben elnagyoltak voltak, a működésre vonatkozó valós, szakértő által is ellenőrizhető információ nem volt nyerhető belőlük.

Önerővel kapcsolatos problémák

jellemzően elbírálási és megvalósítási szakaszban fordulhatnak elő, ilyenek lehetnek: gazdálkodási adatok alapján kétséges a saját forrás rendelkezésre állása, külföldi magánszemély és/vagy „off shore” kölcsönök, körbeutalás, önerő részleteiként többször megforduló összegek.

Példa: a Kedvezményezett projektjével kapcsolatban indult büntetőeljáráásban utólag derült fény arra, hogy a Kedvezményezett soha nem rendelkezett a pályázathoz mellékelt nyilatkozata szerinti önerővel. Az önerő összege mindösszesen 4 napig volt elérhető a szükséges bankszámlaszámon, és a tényleges önerő hiányában a projekt végül meg is hiúsult.

Projekt eredményével, megvalósítással kapcsolatos problémák

a megvalósítási szakaszban jelentkeznek. Ilyenek lehetnek: a reális piaci ár többszöröséért véghez vitt beszerzések, nem a pályázatban előírt minőségű és gyártótól származó eszköz, hanem más gyártótól olcsóbb, silányabb minőségű termék beszerzése, több hasonló tárgyú pályázat, de egyetlen eszköz beszerzése és bemutatása, projektelemekek duplikációja. Legismertebb példája: egyazon eszköz körbe utaztatása, hordozása különböző ellenőrzési helyszíneken.

Példa: a Kedvezményezett a projektet készre jelentette és benyújtotta záró beszámolóját. A záró helyszíni ellenőrzés viszont megállapította, hogy a készültség a teljes műszaki átadás-átvétel ellenére csak kb. 85%-os. Emellett a Kedvezményezett az egyes kifizetési kérelmekben a beszerzett eszközökről is valótlan nyilatkozatot tett, azokról utóbb kiderült, hogy lényegesen rosszabb minőségűek, Kínából származnak stb.

Példa: a Kedvezményezett a projektet úgy jelentette készre és úgy töltötte fel a záró beszámolót, hogy az utólagos helyszíni ellenőrzésen kiderült, hogy a kialakítás csak részben történt meg, az eszközöket nem üzemelték be, a látogatóközpont nem működött. (Az ügyben egyéb, más problémák - tartalom hiányai, üzemszerű működés hiánya, alvállalkozói szerződések átfedései, teljesítés nélküli kifizetések, túlárzás, megvalósítási helyszín alkalmatlansága - is felmerültek.)

Bejelentési, jelentéstételi kötelezettségekkel kapcsolatos mulasztások

a megvalósítási és fenntartási szakaszban jelentkeznek. Például: céggel kapcsolatos adatváltozások (székhelyváltozása, ügyvezetőváltás, cégjogi vagy végrehajtási eljárás indulása) bejelentésének elmulasztása, az előírt jelentések benyújtására vonatkozó kötelezettség nem, vagy hiányos teljesítése.

Példa: a kedvezményezettek mindig elmulasztották bejelenteni az új megvalósítási helyszínt, feltehetően azért, hogy egy előzetes értesítés nélkül tartott ellenőrzés ne leplezhesse le az esetleges visszaéléseket. Ezen mulasztást azt követően pótolták, hogy kézhez vették a helyszíni ellenőrzés tartásáról szóló értesítést.

Példa: a kedvezményezett a projekt megvalósítási helyszínéül szolgáló ingatlanra jelentős összegű jelzálogjogokat engedett, melyet nem jelentett be, ekként a KSz hozzájárulását sem kérte.

Kedvezményezett fantomizálódás

a megvalósítási szakaszban vagy a fenntartás alatt, illetve szabálytalansági eljárás esetén jelentkeznek. Erre utaló körülmények: a kedvezményezett társaság elérhetetlen a székhelyén, telephelyén, postai küldemények kézbesítésének megghiúsulása, tulajdonosváltás, szétválás, székhelyváltás.

Példa: a telephelyfejlesztés elkészült, a kivitelezéssel és annak dokumentációjával kapcsolatban összességében nem merült fel szabálytalanság, de a Kedvezményezett a fenntartási időszakban elérhetetlenné vált és fantomizálódott. A társaság ellen a fenntartási időszakban három végrehajtási eljárás is indult, majd 2018 novemberében felszámolását is jogerősen elrendelték.

Projekt eredményének átruházása, vagyon kimentése

a fenntartási szakaszban illetve szabálytalansági eljárás megindításáról történt tudomásszerzést követően vagy elállás közlését követően merülhet fel. Erre utaló helyzetek: a fantomizálódás, cég megszüntetési eljárás indítása, a projekt eredményének ugyanazon személyi körhöz tartozó más társaságba való átvitele, társaságból másik társaság kiválása útján történő egyéb vagyonelemek elidegenítése, fiktív ügyletekkel történő megterhelése, rendelkezési jog megszüntetése.

Példa: a projekt szerződésszerűen teljesült, azonban a Kedvezményezett a projektfenntartási jelentések benyújtására vonatkozó kötelezettségének már egyáltalán nem tett eleget. A postai úton küldött felszólításokat a Kedvezményezett már nem vette át, ahogy a szabálytalansági és követeléskezelési eljárásban keletkezett küldeményeket sem. A társaság tulajdonosa az üzletrészt átruházta. A Kedvezményezett azt követően éves beszámolókat sem nyújtott be, adószámát törölték, majd kényszerszünetelési eljárásban megszűnt. Utóbbi arra utal, hogy ekkor már vagyontalan volt, tehát a projekt eredményét is kimentették.

Példa: a projekt fenntartási szakaszában a fantomizálódással egyidejűleg a mérlegadatok tanúsága szerint közel 100 millió Ft értékű tárgyi eszközöket vontak ki a Kedvezményezettből. A vonatkozó üzleti év kapcsán készült mérlege alapján tárgyi eszköz állománya 96,6 millió Ft-ról 0,- Ft-ra csökkent.

Támogatási szerződésben vállalt indikátorok nem teljesítése

a fenntartási szakaszban jelentkeznek, ilyenek: beszerzett eszközök, gyártósor, üzem, üzlethelyiség használaton kívül hagyása, munkaerő-bővítésre vonatkozó kötelezettség elmulasztása, előírt munkaerő állomány fent nem tartása, egyéb konkrét indikátor figyelmen kívül hagyása.

Példa: a projekt megvalósításának időszakában szabálytalanság megállapítására nem került sor, a fenntartási jelentéseket is benyújtotta a Kedvezményezett. Utánkövetéses helyszíni ellenőrzések alkalmával rögzítette a KSz, hogy a vállalt indikátorokat a Kedvezményezett nem teljesítette és az ezek körében előírt hiánypótlások is eredménytelenek maradtak.

Példa: a projekt megvalósult, de a fenntartási időszakban a Kedvezményezett a jelentéstételi kötelezettségét nem vagy hiányosan teljesítette, ezért nem volt igazolt az indikátormutatók teljesítése

sem. Az utánkövetéses helyszíni ellenőrzésen felmerült annak gyanúja is, hogy a Kedvezményezett a projektet nem üzemelteti, a fenntartási kötelezettségnek kompletten nem tesz eleget.

A több pályázatot érintő személyi és tárgyi összefüggések általános jelleggel merülnek fel. Erre utalhatnak: azonos pályázatíró, azonos vagy hasonló tárgyú projektek különböző, egymástól távol eső helyszíneken, azonos beszállítók, azonos alvállalkozók igénybevétele, ugyanazon személyek többszöri, különböző pozíciókban való felbukkanása.

A szabálytalanság, esetlegesen bűncselekmény gyanúja elkerülhető

a valótlan tartalmú, és vagy hamis okirat becsatolásának mellőzésével, az ajánlattevők körültekintő kiválasztásával, az adatszolgáltatási, bejelentési kötelezettség megfelelő teljesítésével, a felhívás és mellékleteinek, a támogatási szerződés/támogató okirat, valamint a vonatkozó jogszabályi rendelkezések betartásával.